

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Cap. 62.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

Quae magnam in gentem lata propagine surgent.

*Tum verò magna haec, & non humana videri
Finitimis, & qui coram propiusque videbunt,
Agnoscent, dicentque Dei memorabile munus;
Et populum hunc ad se caelo diuinitus actum
Suscipient, dextrisque datis in mutua iuncti
Fœdera deuentent, & iam gens vna sub vno
Sacra eadem morésque Deo legésq; subibunt,
Reginâq; chori carmen præeunte sonorum,
Alternis talem cantabunt versibus hymnum:*

ro Gaudens gaudebo
in Domino, & exul-
tabit anima mea in
Deo meo; quia induit
me vestimentis salu-
tis: & indumento iu-
stitiæ circumdedit me,
quasi sponsam deco-
ratam corona, & qua-
si sponsam ornatam
monilibus suis.

*20 Haecenus exsilia, & duros meminisse labores
Quos tulimus, regumq; minas, & iussa superba
Fas fuit, ô comites: at nunc (quis magna potentis
Facta Dei possit meritis aequare canendo
Versibus?) exultant dulci præcordia motu,
Mensque salis mira dulcedine capta, Deoq;
Auctori tantorum operum noua carmina dicit.
Ipse mihi quando merita nihil, omnia largus
Munificusque vltro cumulauit munera dextra:
Namque salutari nudam protexit amictu,
Iustitiæq; dedit gemmantem ferre coronam;
Vnde ego sublimis medias incedo per vrbes,
Insigni pompa; veluti cum sponsus amate
Deductus sponsæ, deductæ ve sponsa marito,
Purpura vterque micans, auro distinctus vterque,
Et gemmis crines, & colla monilibus ardens,
Compositos ineunt thalamos præeunte chorea.*

Ecclesia quæ
exultat in
Deo suo.

11 Sicut enim terra
profert germen suum,
& sicut hortus semen
suum germinat: sic Do-
minus Deus germi-
nabit iustitiam, &
laudem coram vniuer-
sis Gentibus.

*11 Felix ô felix tempus, quo sancta per orbem
Iustitia, ut roseis nitidissima virga viretis,
Florsque nouus regum cultis nutritus in hortis,
Exsurgat, diuinq; caput sub luminis auras
Exeret, & populis letos afflabit odores,
Hyberni nullo perituros frigore cæli.*

Per ornân-
ta hæc signi-
ficantur vera
spiritus fan-
cti charisma-
ta.

Cap. 62.

1 Propter Sion non
tacebo, & propter Ie-
rusalem non quiescã,
donec egrediatur vt
splendor iustus eius,
& saluator eius vt læ-
pas accendatur.

*1 En vnquã lucem hanc leuibus citus aduehet horis,
Lucifer, ante alios cæli incundior ignes?
Certè ego summe Deum, vates tuus, vsque precari
Non mittam, neque si lacrymas fletusq; requiris,
Fletibus aut lacrymis parcam, dum luceat ille,
Ille dies festo vectus per carula curru,
Quo Solymas Iustus sese dimittat in oras,
Et iuga palmiferæ lustret nebulosa Sionis:
Nec iuga palmiferæ tantum nymbofa Sionis,
Sed cunctas, quocumque iacent sub cardine, terras*

Cap. 62.

Hic exprimit
Vates vehem-
entem suum
erga populum
Iudaicum af-
fectum.

Luce

Luce salutifera, & radiis propioribus afflet.

² Fortunata Sion, sacra cuius ab arce
Vera Dei soboles, verus Deus, inclytus ille
Tartarei domitor monstri, generisq; redemptor
Humani, miro prodibit gentibus ortu!
Stramineas cuius cunas, calami sive rigentem
Semirutamq; casam, magno quondam agmine visent
Attoniti reges, latabunturq; reperta.

At tu terra parens regum, parituraque Regem,
Cui mare, cui tellus, cui cæli regia paret,
Nobiliore mihi iam nomine compellanda,
Et titulo decoranda nouo, tibi quem Deus ipse
Ore suo meritis dignans pro talibus indet.

Terra puerperio magna dignata Parentis,

³ Tu Domini felice manu tractata, suauem
Qualem halat vario quæ texta est flore corolla,
Coram illo, qui cuncta videt fragabis odorem:

Tu specie præstante tui formæque decoris,
Chrysolithis duplicem vinctes auroque coronam,
Gestamen regum capitique insigne superbi.

⁴ Solue metum, vcteresq; queri iam mitte dolores,
Nec casus metuas villos Domus alta, Deoq;
Freta tuo; iam non Deserta nomen habebis,
Sed Patris æterni præclara vocaberis aula,
Et magni mater populi, diuæque colonis,
Quos ego (nam certo sedet hoc mihi pectore fixum)
Deducam extremis vtriusq; à finibus axis,
Vt mihi ab æterno lectam, gratamque frequentent,
Vnanimèque colant sub yisdem legibus urbem;

Concordiq; meam lætæque subire suescant
Fronte iugum: quævis tenera solet esse puella,
Quam par connubium cupido coniunxit amanti,
Vnâq; mensa duos, domus vna, vnumq; cubile
Felices, sine lite tenet, sine lite tenebit

Semper: talis erit natorum vita tuorum
O Solyme, ⁶ quam tuta diu tua mœnia iuncti
Seruabunt, murosque tuos, quos per uigil ambit
Nocte dieq; meus fido cum milite custos,
Non lateri parcens, non faucibus atque palato,
Dum iussas obit excubias, memoriq; pererrat
Munere commissam notis regionibus urbem.

Sic agite o vigilæ nostri custodia valli,
Somnum oculis segnem prohibete, ⁷ silentia linguis

Mœnia

Alludit ad
locū psal. 101.
Timebūt ge-
tes nomē tuū
Domine, &
omnes reges
terre gloriā
tuam.

Pertinet istud
ad eos qui ve-
rè sūt in Chri-
sto & qui spi-
ritu sūt in
ecclesia: illi
enim iucun-
dissimè agēt.

² Et videbunt Gentes
iustum tuum, & cun-
cti reges inclytū tuū:
& vocabitur tibi no-
men nouum, quod os
Domini nominauit.

³ Et eris corona glo-
riæ in manu Domi-
ni, & diadema regū
in manu Dei tui.

⁴ Non vocaberis vl-
tra Derelicta: & terra
tua nō vocabitur am-
plius Desolata: sed
vocaberis, Voluntas
mea in ea, & terra tua
inhabitabitur. quia
complacuit Domino
in te: & terra tua in-
habitabitur.

⁵ Habitabit enim iu-
uenis cum virgine, &
habitabunt in te filij
tui. Et gaudebit spō-
sus super sponsam, &
gaudebit super te:
Deus tuus.

⁶ Super muros tuos,
Ierusalem, constitui
custodes: tota die &
tota nocte in pepe-
tuum non tacebunt.
Qui reminiscimini
Domini, ne taceatis;
⁷ & ne detis silentiū
ei, donec stabiliat, &
donec ponat Ierusa-
lem laudem in terra.

*Mœnia dum celebri consurgant in clyta fama,
Et munita situ, fossisque atque aggere septa,
Contemnant hostem, seu vi grassetur aperta,
Siue dolis instructus agat, fraude sçq; malignas
Arte tegat, solitum sibi sæpe vsuq; probatum.*

8 Iuravit Dominus
in dextera sua, & in
brachio fortitudinis
suz, Si dederò triticū
tuum vltra cibū. ini-
micis tuis: & si bibe-
rint filij alieni vinum
tuum in quo labora-
sti.

9 Quia qui cōgre-
gabunt illud, come-
dent, & laudabunt
Dominum: & qui
comportant illud, bi-
bent in attritis sanctis
meis.

10 Transite, transite
per portas, præparate
viam populo, planum
facite iter, & eligit
lapides, & eleuate sig-
num ad populos.

11 Ecce Dominus
auditum fecit in ex-
tremis terræ, dicite
filie Sion, Ecce salua-
tor tuus venit: ecce
merces eius cum eo,
& opus eius corā illo.

8 *Hæc si feceritis, confidite, iuro per ipsum
Me, dextramq; meam, quæ falli aut fallere nescit;
Non ego, quæ posthac magno sudata labore
Farras metes, anni spem, natorumq; tuorum,
Victori rapienda dabo, nec condita cellis*

*Vina canis, nec quam venientem parcus in annum
Leuisti testam, sibi barbarus auehet hostis:*

9 *Sed sua quisq; suo potietur parta labore,
Et quæ conseuit carpet, mustumq; paterno
Calcatum prælo libans, te sancte vocabit*

In partem Deus, & primos sacrabit honores.

10 *Ergo agite, & portas aperite patentibus urbem,
Confluet huc genus omne hominū, matresq; nurusq;
Turbaq; cana senes, pueri innuptaq; puella,
Collecta ex filio pubes, miserabile vulgus,
Regesq; proceresq; aderunt discrimine nullo,
Optabuntq; locum regno, optatoq; fruuntur.*

Tantum, vos quibus est custodia tradita, planas

Et faciles facitote vias, salebrasq; morantes

Tollite, ne populis quidquam properantibus obstet;

Nè ve quis inflexus variis ambagibus error

Decipiat, rectaque via seducat euntes;

Erectum, sublime, patens, nudumque, nec umbris

Obductum, aut tenebris populo proponite signum.

11 *At simul insonuit tua vox, ô maxime diuūm,*

Mox terris, terris audita est omnibus, & quæ

Surgentem, mediūmque vident, solēque cadentem:

Et quibus audita est terris, huc exciit omnes,

Tam reges, quàm rerum inopes, rurisq; colonos:

En veniunt, sacramq; petunt magno agmine sedem.

O felix ter & amplius angustissima sedes,

Posta Sionæi sacratio in vertice montis!

En seruator adest tuus, en tua limina magnus

Ingreditur Deus, & sese penetrabilibus infert

Ille tuis, qui supplicium, qui præmia cuique

Pro meritis reddet, per se pollensque potensque

Omnia, consilij nec opis ullius egenus;

Cuius opus ratione sequi, aut comprehendere mente,

Nulli

Beneficium
Christi nati
non ad vnam
tatum natio-
nem, sed ad om-
nes omnino
homines per-
tinet.

Nulli concessum est hominum, nullique deorum:

"Felices, quos ille operum vitæq; seuerus
Exactor, sanctis adscribet, & esse iubebit
Sponte sua mortisque suæ mercede redemptos.

Cap. 63.

Tum tu, sancta parens, populus comitata trecentis,
Iam non deserta, vidua-ve merebere nomen;
Nam te omnes matrem populi gentisque vocabunt,
Urbes altricem, diuique hominesque parentem:
Ergo te fama illustrem factisque futuram
Scito, sed ante manent multoque cruore gerenda
Bella super, domitioque noui serpente triumphi.

Sed quis Idumæis ille est qui montibus exit,
Suspectasque acies Bosra Moabride ducit?
Punicea insignis galea, thorace rubente?
Ut sese egregius formosum ostendit in armis!
Ut graditur superatque alios, quantum instar in ipso!
Diuinum ut toto decus, ore & pectore præfert!

O nata, o virgo semper placitura Tonanti,
Diuâ Sion, spes ingentes agnosce tuorum,
Ille ego sum, cui præsa fides, cui reddita terris
Iustitia & pietas debentur, auitaque sacra;
Ille ego sola salus, propugnatorque meorum,
Non impune cui sese ferat obuius hostis;
Seu pedes insistat, seu conspiciendus in orbem
Pugnet eques: Sed cur sparso vndiq; sanguine tinctus
Veste rubes, veluti calcatis vinitor vuis?

Heu mihi, palla tuo an alieno tincta cruore est?

Certè ego calcaui solus, nec falleris, vuas,
Nec fuit auxilio quisquam de gente deorum,
Sive hominum; solus vitem mihi, solus acuta
Excidi falce, & prælo spumante subegi.
Non tamen iste latex nostro de vulnere manat:
Sanguis ab hoste fluit, quem, iusta motus ab ira,
Contriui, rubet hinc multo mihi palla cruore
Thoraxque, clypeusque, & cætera vindicis arma:
Vindictam sed enim ulterius pœnamq; morari
Non potui; status ecce dies, annusque reposcunt
Ultorem, quem dum celo, terraque mariq;
Querito, dum circum me sedulus omnia lustrō,
Si quis opem, si quis laturus forte veniret
Auxilium, fugere omnes, deque agmine tanto
Nemo fuit tanti consors-ve comês-ve laboris.

Ergo solus opus tam sanctum aggressus, ab ipso

k

Me,

12 Et vocabunt eos
Populus sanctus, re-
dempti à Domino.
Tu autem vocaberis,
Quæsitâ ciuitas, &
non Derelicta.

Cap. 63.

1 Quis est iste qui ve-
nit de Edom, tinctis
vestibus de Bosra, iste
formosus in stola sua,
gradiens in multitu-
dine fortitudinis suæ?
Ego qui loquor iusti-
tiam, & propugnator
sum ad saluandum.

2 Quare ergo rubrū
est indumentum tuū,
& vestimenta tua si-
cut calcæium in tor-
culari?

3 Torcular calcaui so-
lus, & de Gentibus nō
est vir mecum: calca-
ui eos in furore meo,
& conculcaui eos in
ira mea: & aspersus
est sanguis eorum su-
per vestimenta mea,
& omnia indumenta
mea inquinavi.

4 Dies enim ultionis
in corde meo, annus
retributionis meæ
venit.

5 Circumspexi, & nō
erat auxiliator: quæ-
siui, & non fuit qui
adiunaret: & saluauit
mihi brachiū meum,
& indignatio mea ip-
sa auxiliata est mihi.

6 Et conculcaui po-
pulos in furore meo,
& inebriaui eos in
indignatione mea, &
detraxi in terram vir-
tutem eorum.

Cyrillus hic
Christi redi-
tum in caelos
depingi exi-
stimat.
Edom est re-
gio in qua E-
sauregnauit,
quam Græci
Idumæam vo-
cant.
Bosra verò ci-
uitas est in
Moab, Heclō-
ca exponit di-
uus Hierony-
pro mundo.

Hæc sunt a-
gentis Christi
nō patientis,
qui aduer-
sitas contriuit
potestates.

Idē psalmo-
graphus Psal.
63.